Inhoudsopgave

Introductie **13**
Aanleiding 13
Doel- en vraagstelling 15
Deelonderzoeken 16
Onderzoeksverantwoording 18

Deel 1 Het Nederlandse juridische kader – minimale eisen 19

1 De plichten van het openbaar ministerie tegenover het slachtoffer **21**
1.1 Inleiding 21
1.2 Correcte bejegening 22
1.3 Informatieplichten 23
1.3.1 De plicht tot het geven van algemene informatie 23
1.3.2 De plicht tot het verstrekken van informatie op verzoek 26
1.3.3 De plichten inzake de toegang tot processtukken 30
1.3.4 De plicht tot het vertalen van informatie 34
1.3.5 De plicht tot het oproepen van slachtoffers voor de terechtzitting 35
1.4 Begeleidingsplichten 36
1.4.1 Plicht tot individuele beoordeling 36
1.4.2 Plichten rondom de bijstand aan het slachtoffer 37
1.4.3 De plicht tot het bevorderen van bemiddeling (mediation) 37

Deel 2 Het Nederlandse juridische kader – uitgelichte onderwerpen 39

2 De verschillende hoedanigheden van 'het slachtoffer' **41**
2.1 Inleiding 41
2.2 Algemene kenmerken van het slachtoffer 42
2.2.1 De slachtofferpresumptie 42
2.2.2 Het slachtoffer als procesdeelnemer 43
2.3 Registratie van het slachtoffer 44
2.3.1 Het vaststellen van het slachtofferschap 44
2.3.2 De duur van het slachtofferschap 46

2.4	Slachtoffer in de zin van artikel 51a lid 1 Sv	48
2.4.1	Wettelijke bepalingen	48
2.4.2	Een strafbaar feit	49
2.4.3	Schade als rechtstreeks gevolg van een strafbaar feit	49
2.4.4	Bijzondere categorieën slachtoffers in de zin van artikel 51a lid 1 onder a Sv	57
2.5	Andere hoedanigheden van het slachtoffer	60
2.5.1	Benadeelde partij	60
2.5.2	Rechtstreeks belanghebbende	61
2.5.3	Spreekgerechtigde	63
2.5.4	Getuige	63
2.5.5	Klachtgerechtigde	64
2.5.6	Familieleden	64
2.5.7	Degene die bijstand verleent	65
2.6	Conclusie	66
3	**Recht doen aan de belangen van het slachtoffer**	**69**
3.1	Inleiding	69
3.2	De belangen van het slachtoffer	70
3.2.1	De minister over de belangen van het slachtoffer	70
3.2.2	De kenbaarheid van de belangen van het slachtoffer	71
3.2.3	Correcte bejegening en individuele beoordeling	73
3.3	Het verzamelen van de wensen van het slachtoffer	77
3.3.1	Het slachtoffer informeren over zijn rechten	77
3.3.2	Het inventariseren van de wensen van het slachtoffer	79
3.4	De wensen van het slachtoffer	80
3.5	Het reageren op de wensen van het slachtoffer	83
3.5.1	De wens om gebruik te maken van wettelijke rechten	83
3.5.2	Overige wensen van het slachtoffer	84
3.6	Conclusie	85
4	**De bescherming van de privacy van het slachtoffer versus andere strafvorderlijke verplichtingen**	**89**
4.1	Inleiding	89
4.2	Privacybescherming, de vervolgingsbeslissing en formulering van de tenlastelegging	90
4.2.1	De vervolgingsbeslissing	90
4.2.2	De tenlastelegging	92
4.3	Privacybescherming en het recht van de verdachte op processtukken	94
4.3.1	Definitie processtukken	94
4.3.2	Geen weigering kennisneming processtukken wegens privacy slachtoffer	96

4.3.3 Scherpe relevantiebeoordeling: opdelen processtuk in relevante en niet-relevante delen 98
4.3.4 Afschrift processtukken 101
4.4 Privacybescherming: het afschermen van de persoonsgegevens van het slachtoffer 102
4.4.1 Afschermen van persoonsgegevens 102
4.4.2 De noodzaak persoonsgegevens van het slachtoffer te registreren 103
4.4.3 Afschermen van persoonsgegevens van een slachtoffer in de zin van artikel 51a Sv, van een spreekgerechtigde of van een benadeelde partij 106
4.4.4 Afschermen persoonsgegevens van een slachtoffer dat optreedt als getuige 107
4.5 Conclusie 113

5 De kennisneming van processtukken door het slachtoffer 115
5.1 Inleiding 115
5.2 De totstandkoming van artikel 51b Sv 116
5.2.1 De tekst van artikel 51b Sv 116
5.2.2 Kennisneming van processtukken door de benadeelde partij in de Wet Terwee (1993) 117
5.2.3 Kennisneming van processtukken door het slachtoffer na de Wet versterking positie slachtoffer in het strafproces (2010) 118
5.2.4 Wijzigingen van artikel 51b Sv in de Wet herziening regels betreffende de processtukken in strafzaken (2013) 121
5.2.5 Implementatie Richtlijn minimumnormen slachtoffers (2017) 124
5.2.6 Toekomstig recht: het recht op kennisneming van processtukken in het gemoderniseerde Wetboek van Strafvordering 124
5.3 De kennisneming van processtukken 126
5.3.1 De grenzen van processtukken 126
5.3.2 Processtukken in het vooronderzoek 127
5.3.3 Processtukken in de executiefase 129
5.3.4 Kennisneming van stukken die geen processtukken zijn 130
5.4 De weigering om toestemming te verlenen tot kennisneming van processtukken 133
5.4.1 Processtukken die voor het slachtoffer van belang zijn 133
5.4.2 De betekenis van ‘belang voor het slachtoffer’ 134
5.4.3 Het belang voor het slachtoffer versus andere belangen 137
5.4.4 Tussenconclusie: de ruimte voor de officier van justitie om kennisneming te weigeren 140
5.4.5 De motivering van het verzoek om kennisneming van processtukken 141
5.4.6 Geen machtiging van de rechter-commissaris vereist 142
5.4.7 Het verlenen van een afschrift 142
5.5 Conclusie 143

6 Buitengerechtelijke afdoening 145
6.1 Inleiding 145
6.2 Informatierechten 145
6.2.1 Informeren over de buitengerechtelijke afdoening 145
6.2.2 De informatie over de buitengerechtelijke afdoening 146
6.3 Aanwezigheid bij het OM-hoorgesprek 150
6.3.1 Het horen van de verdachte voor oplegging van een strafbeschikking 150
6.3.2 Het horen van de verdachte: OM-hoorzitting of OM-hoorgesprek 151
6.3.3 De rechten van het slachtoffer tijdens het onderzoek ter terechtzitting 154
6.3.4 Geen rol voor het slachtoffer tijdens het OM-hoorgesprek 156
6.4 De invloed van het slachtoffer op zaken die buitengerechtelijk worden afgedaan 157
6.4.1 De wensen van het slachtoffer 157
6.4.2 De schadevergoedingsmaatregel bij de OM-strafbeschikking 159
6.5 Conclusie 161

Deel 3 De Europese slachtofferrichtlijn 163

7 De Europese slachtofferrichtlijn 165
7.1 Inleiding 165
7.2 Achtergrond van de richtlijn 165
7.3 Slachtofferbegrip 167
7.4 Slachtofferrechten 168
7.4.1 Vier categorieën 168
7.4.2 Informatie en steun 168
7.4.3 Deelname aan de strafprocedure 170
7.4.4 Erkenning van slachtoffers met specifieke beschermingsbehoeften 172
7.4.5 Overige bepalingen 174
7.5 Implementatie van de richtlijn in Nederland 174
7.6 Een blik op de toekomst: de EU-strategie inzake de rechten van slachtoffers 177
7.7 Conclusie 178

Deel 4 Rechtsvergelijkende inzichten 179

8 Rechtsvergelijking: inleiding en verantwoording 181
8.1 Doelstelling rechtsvergelijkend onderzoek 181
8.2 Landenkeuze 182
8.3 Punten van vergelijking 183
8.4 Deskresearch en online-werkbezoeken als onderzoeksmethode 184
8.5 Bijdrage aan de rechtsvergelijking 186
8.6 Leeswijzer rechtsvergelijking 187
8.7 Dankwoord 188

9 België: De inzet van het Belgische openbaar ministerie voor slachtoffers 189
9.1 Inleiding 189
9.2 Achtergrond: de Belgische strafrechtspleging 190
9.3 Implementatie van de Europese slachtofferrichtlijn in België 192
9.4 Slachtofferrechten in België 192
9.4.1 Algemeen 192
9.4.2 Slachtofferonthaal bij justitiehuizen 195
9.4.3 Rechtsbijstand 196
9.4.4 Contact- en/of gebiedsverbod 196
9.4.5 Schadevergoeding 196
9.4.6 Slachtofferhulp 197
9.4.7 Slachtofferrechten bij buitengerechtelijke afdoening 197
9.4.8 Individuele beoordeling en specifieke beschermingsmaatregelen 199
9.4.9 Minderjarige slachtoffers 199
9.4.10 Informatie 200
9.4.11 Privacy 201
9.4.12 Herstelbemiddeling 201
9.5 De relatie tussen het openbaar ministerie en het slachtoffer 202
9.6 Conclusie 202

10 Duitsland: De inzet van de openbaar ministeries van de Duitse deelstaten voor slachtoffers 203
10.1 Inleiding 203
10.2 Achtergrond: de Duitse strafrechtspleging 204
10.3 Implementatie van de Europese slachtofferrichtlijn in Duitsland 206
10.4 Slachtofferrechten in Duitsland 206
10.4.1 Algemeen 206
10.4.2 Rechtsbijstand 208
10.4.3 Contact- en/of gebiedsverbod 209
10.4.4 Schadevergoeding 209
10.4.5 Slachtofferhulp 210
10.4.6 Slachtofferrechten bij buitengerechtelijke afdoening 211
10.4.7 Individuele beoordeling en specifieke beschermingsmaatregelen 212
10.4.8 Minderjarige slachtoffers 213
10.4.9 Informatie 214
10.4.10 Privacy 215
10.4.11 Herstelbemiddeling 215
10.5 De relatie tussen het openbaar ministerie en het slachtoffer 215
10.6 Conclusie 216

11 Finland: De inzet van het Finse openbaar ministerie voor slachtoffers 217
11.1 Inleiding 217
11.2 Achtergrond: de Finse strafrechtspleging 217
11.3 Implementatie van de Europese slachtofferrichtlijn in Finland 218
11.4 Slachtofferrechten in Finland 219
11.4.1 Algemeen 219
11.4.2 Vertrouwenspersoon 221
11.4.3 Rechtsbijstand 221
11.4.4 Contact- en/of gebiedsverbod 221
11.4.5 Schadevergoeding 222
11.4.6 Slachtofferhulp 223
11.4.7 Slachtofferrechten bij buitengerechtelijke afdoening 224
11.4.8 Individuele beoordeling en specifieke beschermingsmaatregelen 224
11.4.9 Minderjarige slachtoffers 225
11.4.10 Informatie 226
11.4.11 Privacy 226
11.4.12 Herstelbemiddeling 227
11.5 De relatie tussen het openbaar ministerie en het slachtoffer 228
11.6 Conclusie 229

12 Zweden: De inzet van het Zweedse openbaar ministerie voor slachtoffers 231
12.1 Inleiding 231
12.2 Achtergrond: de Zweedse strafrechtspleging 231
12.3 Implementatie van de Europese slachtofferrichtlijn in Zweden 232
12.4 Slachtofferrechten in Zweden 233
12.4.1 Algemeen 233
12.4.2 Rechtsbijstand 235
12.4.3 Contact- en/of gebiedsverbod 235
12.4.4 Schadevergoeding 236
12.4.5 Slachtofferhulp 237
12.4.6 Slachtofferrechten bij buitengerechtelijke afdoening 237
12.4.7 Individuele beoordeling en specifieke beschermingsmaatregelen 238
12.4.8 Minderjarige slachtoffers en slachtoffers met een verstandelijke beperking 239
12.4.9 Informatie 240
12.4.10 Privacy 241
12.4.11 Herstelbemiddeling 241
12.5 De relatie tussen het openbaar ministerie en het slachtoffer 242
12.6 Conclusie 243

Afronding 245

Afronding **247**
Inleiding 247
Het Nederlandse juridische kader 247
Europese slachtofferrichtlijn en rechtsvergelijkende inzichten 253
Leerzame praktijken in de onderzochte landen 258
Tot slot 261

Bijlagen 263

Bijlage I: Overzicht minimale eisen **265**

Bijlage II: De doorwerking van Europese richtlijnen **273**